

формування і відтворення інтелектуального капіталу.

Список літератури

1. Брукинг Э. Интеллектуальный капитал: ключ к успеху в новом тысячелетии / Э. Брукинг. – Спб.: Питер, 2001. – 288 с.
2. Беккер Г.С. Человеческое поведение. Экономический подход. Избранные труды по экономической теории / Г.С. Беккер; пер. с англ. Р.Н. Капелнешников. - М.: ГУВШЭ, 2003. – 325 с.
3. Смирнова Н.В. Анализ интеллектуального капитала хозяйственной организации: методологические основания / Н.В. Смирнова // Труды НГТУ им. Р.Е. Алексеева. Серия «Управление в социальных системах. Коммуникативные технологии. – Н. Новгород: НГТУ, 2008. – С. 47-64.
4. Грішнова О.А. Людський розвиток / О.А. Грішнова. – К.: КНЕУ, 2006. – 308 с.

Коваленко М.А.

д. е. н., професор,

професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Швороб Г.М

к. е. н., доцент,

Херсонський національний технічний університет

м. Херсон, Україна

КОМПЕТЕНТІСНА МОДЕЛЬ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Динамічний розвиток соціально-економічних процесів в Україні висуває нові вимоги до підготовки фахівців з вищою освітою. Ці вимоги базуються, з одного боку, на загальносвітових тенденціях прискореного розвитку світової економіки, суть яких полягає у прискоренні темпів розвитку та зміні укладів економіки. З іншого боку, підготовка фахівців з економіки проводиться в умовах нерозвиненості товарного ринку в Україні, тобто підготовка фахівців повинна бути спрямована не на підготовку спеціалістів для уже сформованого ринку, а на фахівців, яким тільки доведеться створювати ринок України в умовах і на основі особливостей суспільних економічних відносин, які склались в Україні, та під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників.

Позитивним є факт зміни підходів у розвитку вищої освіти в Україні від принципу адаптивності випускників до принципу компетентності, коли кінцева мета результатів вищої освіти пов'язана не тільки з виконанням випускниками конкретних фахових функцій, але й показниками, які включають широкий спектр характеристик випускника, такі як професійні навички, світоглядні і громадські якості, морально-етичні цінності, що забезпечують спеціалістам широкі можливості в реалізації своїх потенційних можливостей впродовж всього їх життя.

Необхідність переходу до компетентної моделі фахівця із вищою освітою Ю.Г. Татур обґрунтовує, зокрема такими обставинами [1]:

- формування узагальненої моделі якості підготовки, абстрагованої від

конкретних дисциплін і об'єктів праці, дозволяє говорити про більш широке поле діяльності, що важливо для підвищення мобільності молодих спеціалістів на ринку праці;

- модель випускника, основана на компетентісному підході, буде мати значно меншу кількість її складових елементів, ніж при її опису через знання, уміння та навички;

- використання компетентісного підходу для опису результатів освітнього процесу буде сприяти створенню єдиного ринку трудових ресурсів, розширить можливості працевлаштування молодих спеціалістів-випускників;

- при переході до нової моделі випускника повинні бути використані створені моделі і досить чітко виділені взаємозв'язки між старими і новими моделями.

У Законі України «Про вищу освіту» дано наступне тлумачення компетентності: «Компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, засобів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно виконувати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти» [2]. Тобто, компетентність є узагальнюючим показником результатів вищої освіти, в якій поряд із показниками знань, вмінь і практичних навичок, поєднуються ціннісні характеристики особи, які мають практично-орієнтовану спрямованість.

З метою удосконалення системи розвитку персоналу у низці країн набув поширення напрямок, що пов'язаний з оцінкою працівників на основі компетентісного підходу. Спеціалісти зазначають, що вже сьогодні замість поняття «професіоналізм» усе частіше починають використовувати поняття «освіченість» і «компетентність». Коли говорять про професіоналізм, то в першу чергу мається на увазі володіння тою або іншою людиною технологіями – будь-то технологія обробки матеріалів, бухгалтерського обліку, конструювання машин, вирощування врожаю або будівельних робіт. Компетентність же має на увазі, крім технологічної підготовки, цілу низку інших компонентів, що мають, в основному, позапрофесійний або надпрофесійний характер, але у той же час необхідних сьогодні тією чи іншою мірою кожному фахівцеві [3]. Це, у першу чергу, такі якості особистості, як самостійність, здатність приймати відповідальні рішення, творчий підхід до будь-якої справи, вміння доводити її до кінця, вміння постійно вчитися. Це гнучкість мислення, наявність абстрактного, системного й експериментального мислення. Це – вміння діалогу і комунікабельність, співробітництво і т.д. Над власне професійно-технологічною підготовкою виростає величезна позапрофесійна надбудова вимог до фахівця.

Власне кажучи, компетентісний підхід має за мету оволодіння навичками, необхідними для ефективного виконання виробничих функцій на робочому місці і відрізняється від традиційного, за яким найбільш важливими вважаються розуміння теоретичних основ та великий обсяг знань. Не викликає сумнівів, що у силу розходження основ система наукових знань не може запропонувати освіті готову дисциплінарну структуру освітніх програм,

адекватну компетентісним підходам. У цій ситуації перед навчальним закладом є вибір: продовжувати транслявати старі зразки навчання, засновані на дисциплінарній парадигмі, або покласти в основу освітніх програм компетентісний підхід. Такий же вибір постає і перед «викладачами-предметниками». Однак, у міру розвитку суспільства, поле альтернативи компетентісному підходові усе більш скорочується [3].

Довгий час педагогічною наукою приймалась парадигма результату освіти так званих ЗУНів (знань, умінь і навичок) студента. Знання і уміння не можуть виступати як самоціль навчання тому, що є тільки інструментами здійснення професійної діяльності. Якщо результатом освіти виступає діяльність, тоді потрібно розробити таку модель підготовки фахівця, яка б з мінімальним відхиленням відображала її структуру. Такою моделлю сьогодні виступає система так званих компетенцій [1].

Узагальнення підходів до визначення поняття моделі компетентного фахівця дозволяє визначити її основні складові, представлені на рис. 1.

У процесі формування моделі компетентного фахівця з економіки варто врахувати рекомендації Єврокомісії стосовно восьми базових компетенцій, якими повинен послуговуватися кожен європеєць. До них належать:

1. Компетенція у галузі рідної мови;
2. Компетенція у сфері іноземних мов;
3. Математична, фундаментальна природничо-наукова та технічна компетенція;
4. Комп'ютерна компетенція;
5. Навчальна компетенція;
6. Міжособистісна, міжкультурна, соціальна та громадянська компетенції;
7. Компетенція підприємливості;
8. Культурна компетенція.

Сучасні тенденції розвитку світової економіки, визначені у дослідженні «Форсайт Компетенції 2030» [4] водночас формують і надпрофесійні навички і уміння майбутніх фахівців:

- системне мислення;
- клієнтоорієнтованість;
- бережливе виробництво;
- міжгалузеві комунікації;
- мультимовність і мультикультурність;
- навички художньої творчості;
- управління проектами;
- робота з людьми;
- економічне мислення;
- програмування (робототехніка);
- робота в умовах невизначеності.

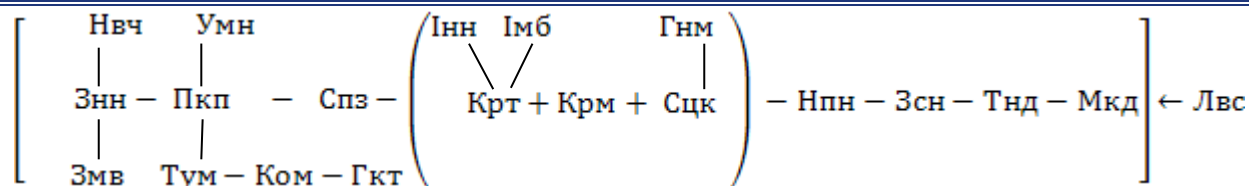

Рис. 1. Компетентнісна модель фахівця

де: *Пкп* – професійна компетентність – комбінація знань, вмінь і мислення, професійних світоглядів і громадянських якостей, морально-етичних цінностей; результат професійної підготовки фахівця;

Знн – знання – знання у професійній сфері, основи знань у суміжних сферах діяльності;

Нвч – навчальні компетенції – потреба в постійній самоосвіті, розуміння необхідності підвищення кваліфікації, навчання впродовж усього життя;

Змв – знання мов – знання державної мови і однієї – двох іноземних мов;

Умн – уміння – здатність застосовувати знання для вирішення професійних завдань;

Тум – технологічні уміння – уміння пов'язані з використанням техніки, здібності до інформаційного управління, здатність виконувати операції кола посадових обов'язків і над професійні навички;

Ком – комп'ютерні навички – навички роботи з комп'ютером, володіння інформаційно-комунікаційними технологіями, знання комп'ютерних програм кола професійних обов'язків, володіння технологіями цифрової економіки;

Кгт – комп'ютерна грамотність – здатність до регулярного оновлення комп'ютерних навичок (*Ком*), відповідна високим темпам оновлення комп'ютерної техніки та інформаційних технологій, програмного забезпечення, розвитку штучного інтелекту;

Спз – знання спеціалізовані, за спеціалізацією фахівця;

Крт – креативне економічне мислення – здатність до генерування ідей, відкритість до нового, уява та цікавість, пошук різних рішень для вирішення однієї і тієї самої проблеми;

Інн – інноваційність – творчий підхід до будь-якої справи, вміння доводити її до кінця;

Імб – інтелектуальна мобільність – наявність стійкого інтересу до інтелектуальної діяльності; сформованість якостей мислення та прояв креативності в інтелектуальній діяльності; володіння інструментальними концепціями, стратегіями виконання інтелектуальної діяльності; здатність до саморегулювання інтелектуальної діяльності до критики і самокритики; прояв комунікабельності, толерантності, наполегливості у досягненні мети;

Крм – критичне мислення – нестандартний, нешаблонний процес міркування за відсутності готового взірця розв'язку, унікальний погляд на явища та процеси, доладна система аргументації для доведення власних думок;

Сцк – соціальна компетентність – міжособистісна, міжкультурна, соціальна і громадянська, життєва, культурна, здатність до роботи у групі, вміння діалогу і комунікабельність, співробітництво, здатність розуміти і керувати оточенням;

Гнм – гнучкість мислення – наявність абстрактного, системного й експериментального мислення, гнучкість методів;

Нпн – над професійні навички – клієнтоорієнтованість, бережливе виробництво, економічне мислення, робота з людьми, міжгалузеві комунікації, робота в умовах невизначеності;

Зсн – знання спеціальні, наукові;

Тнд – володіння технологією, навичками науково-дослідних робіт;

Мкд – володіння методологією комплексних наукових досліджень, що поєднують економічні, техніко-технологічні, соціальні та економічні цілі розвитку визначеної сфери діяльності;

Лвс – лояльність, відданість справі.

Розглянуті вимоги до кваліфікації фахівців передбачають формування у них не лише професійних знань та вмінь, а й розвиток ініціативи, здатності працювати в колективі, самостійно засвоювати знання, логічно мислити, добирати та використовувати необхідну інформацію, тобто якості розвинутої активної особистості.

Нині йде активний пошук нової моделі освіти. Традиційна система освіти була розрахована на набуття аналітичних й інтелектуальних знань, вмінь і навичок їхнього використання. Виникає потреба зміни стратегічних, глобальних цілей освіти, перестановки акценту зі знань фахівця на його людські, особистісні якості, що постають водночас і як ціль, і як засіб його підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Список літератури

1. Татур Ю.Г. Компетентність в структурі моделі якості підготовки спеціаліста / Ю.Г. Татур // Вища освіта сьогодні. – 2004. - № 3. С. 20-26.
2. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2014. - № 37-38. Ст. 2004 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/show/1556-18>.
3. Маниліч М.І. Шляхи розвитку парадигми вищої освіти в Україні / М.І. Маниліч // Науковий вісник Чернівецького університету, 2005. – Вип. 254. Економіка. - С. 115-120.
4. Атлас новых профессий. 2-я ред. [Электронный ресурс] / Агентство стратегических инициатив, Московская школа управления «Сколково». – М., 2015. – Режим доступа: <http://www.atlas100.ru/future.pdf>.

Смачило В.В.

*к. е. н., доцент, професор кафедри економіки,
Харківський національний університет будівництва та архітектури
м. Харків, Україна*

Дюжова Т.О.,

*магістр спеціальності 051 «Економіка»,
Харківський національний університет будівництва та архітектури
м. Харків, Україна*

Шип К.О.

*студентка гр. ЕП-31,
Харківський національний університет будівництва та архітектури
м. Харків, Україна*

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ В СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сьогодні проблема сталого розвитку є однією із найактуальніших і невідкладних у світі, спричинена ускладненням взаємозв'язків між людиною та навколишнім природним середовищем. Важливу роль у досягненні сталого розвитку сучасного підприємства відіграє інтенсивне і збалансоване використання його потенціалу. На цій основі будуються і реалізуються його

оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих ("ноу-хау");

– права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права та інші цінності [3].

Дослідженню теоретичних та прикладних проблем інвестиційного розвитку аграрного сектора присвячені праці вітчизняних вчених, насамперед, І. П. Бореяка, В. І. Федорака, М. А. Хвесика, В. С. Шебаніна та інші.

Сільське господарство – основоположна галузь будь-якої економіки, яка спочатку є малоприбутковою і малопривабливою для інвестицій, але від розвитку сільського господарства залежить розвиток всієї економіки. Сьогодні питання про вкладення інвестицій в сільське господарство є ключовим у розвитку економіки України. До 1992 р агропромисловий комплекс України був державною, регульованою галуззю зі значними обсягами щорічних капіталовкладень, велика частина яких здійснювалася за рахунок коштів державного бюджету [4, с. 72-73].

Активна інвестиційна діяльність в аграрному секторі сприяє збільшенню обсягів сільськогосподарського виробництва, підвищенню прибутковості аграрних підприємств, розширенню їх виробничої діяльності та, як результат, створенню додаткових робочих місць на селі, а також у промислових підприємствах, зростанню рівня задоволення споживчих потреб населення усієї країни й поліпшенню розвитку соціальної сфери села [1].

Найбільше значення для забезпечення інвестиційної привабливості має виконання державою як суб'єкта управління багатьох об'єктивно необхідних та належних тільки їй функцій. У ринкових умовах функціонування економіки механізм державного регулювання інвестиційної політики передбачає систему функцій законодавчого, виконавчого та контролюючого характеру.

Масштаби іноземних інвестицій, інтенсивність їх потоку залежать від цілого комплексу чинників – «інвестиційного клімату», який включає в себе стан економіки, соціально-економічну стабільність, розвиток інфраструктури, рівень розвитку підприємництва і т. д., які оцінюються іноземними інвесторами при ухваленні рішення, що стосується масштабів і напрямів інвестицій.

Інвестиційна сільськогосподарська політика повинна бути спрямована на: стимулювання інвестиційної активності шляхом встановлення пільгового оподаткування для суб'єктів підприємницької діяльності, які інвестуються з внутрішніх джерел; розвиток іпотечних відносин, що є досить привабливим для більшості інвесторів, оскільки йдеться про надання під заставу об'єктів, стійких до інфляції; зацікавлення фінансово-кредитних установ у залученні їх ресурсів на виробничо-інвестиційні цілі; розвиток інвестиційно-інноваційної інфраструктури; створення сприятливої нормативно-правової бази для залучення іноземних інвестицій в сільськогосподарську галузь, що матиме велике значення у нарощуванні виробничого потенціалу; при цьому слід враховувати, що не пільги виступають основним критерієм для прийняття рішення щодо інвестування, але й стабільність українського законодавства.

Одним із напрямів інвестиційної політики є формування сприятливих